

לוטוס מכסיף Lotus creticus - פורח בחוף הים (מאי 2017)

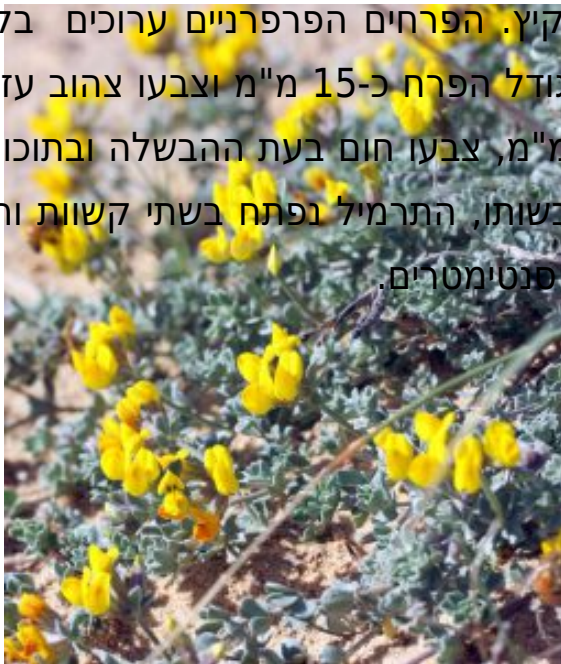
כתב: גדי פולק

לוטוס מכסיף *Lotus creticus* (קטניות) הוא בן-שיח שרוע, מעוצה בבסיסו. גובהו מעל פני הקרקע עשוי להגיע עד 30 ס"מ וקוטרו כ-50-60 ס"מ. העלים תלתניים, העלעלים מעט בשרניים, אורכם של העלעלים בין 1.5-8 מ"מ והם מלווים בשני עלי לוואי היושבים בבסיס העלה הדומים לעלעלים, אך מעט קטנים מהם. העלים והגבעולים מכוסים בכסות שערות קצרות המקנה לצמח גוון אפור-מכסיף, ומכאן תואר שם המין.

לוטוס מכסיף - מראה כללי בעת הפריחה. צילמה: ערגה אלוני ©

הפריחה מתחילה במרץ ונמשכת עד אמצע הקיץ. הפרחים הפרפרניים ערוכים בקבוצות של 4-8 פרחים הממוקמים על עוקץ משותף, גודל הפרח כ-15 מ"מ וצבעו צהוב עז. הפרי - תרמיל גלילי-דק שאורכו כ-4 ס"מ ורוחבו 2 מ"מ, צבעו חום בעת ההבשלה ובתוכו זרעים חומים כדוריים שקוטרם 1.5 מ"מ. בעת התייבשותו, התרמיל נפתח בשתי קשוות והזרעים נזרקים ממנו ומופצים למרחק של כמה עשרות סנטימטרים.

לוטוס מכסיף - הפרחים נישאים על עוקץ משותף, הכותרת פרפרנית בצבע צהוב עז. צילמה: ערגה אלוני ©

בית הגידול הטיפוסי של **לוטוס מכסיף** הוא בחגורת הרסס במצוקי כורכר חופיים, במיוחד בכיסי חול וכן בשטחי חול נמוכים לכל אורכם של חופי הים התיכון בארץ. על פי רוב ניתן למצוא אותו עד למרחק שאינו עולה על כמה מאות מטרים מזרחה מקו המים. במצוקי הכורכר של החוף הגבוה הצמח שכח בחזית המצוק הפונה לים ובראש הרסס יחד עם **עדעד רותמי**. בחופים חוליים מתונים הוא מרכיב ראשי בחברת הצמחים יחד עם **מד-חול דוקרני**.

לוטוס מכסיף בבית גידולו הטבעי. צילם: גדי פולק ©
להגדלה - לחצו על התמונות

לוטוס מכסיף גדל בכל ארצות הים התיכון בבתי גידול חוליים בחופי הים. הצמח עמיד לרסס מי הים, ובמידה רבה גם למליחות קרקע שאינה גבוהה. ניסויים אקופיזיולוגיים שנערכו בספרד על צמחים מהזן *Lotus creticus creticus* שגודלו בתרביות מים, הראו עמידות לטיפול מליחות מתונה ולעלייה בביומסה בתנאים אלה. העמידות למליחות קרקע מתונה מוקנית על ידי צבירת יוני נתרן וכלוריד בעלים המאפשרת התאמה אוסמוטית המשמרת את היכולת לקלוט מים ולהימנע מהתייבשות. עם זאת, מליחות גבוהה מדי גורמת

להאטה בצימוח עקב דהידרציה ומהרעלה הנובעת מהצטברות יתר של יונים מזיקים כמו נתרן וכלוריד.

לוטוס מכסיף מתאים לגינון במסלעות חוף וצומח היטב בתנאי השקייה מתונים ויוצר כיסוי ענפים צפוף על פני השטח. מחקרים אחדים שנערכו בספרד הראו שהקשחת השתילים במשתלה בתנאי עקה של מים וטמפרטורה טרם השתילה בגינון מגדילה את ההצלחה בקליטה ובהתבססות. הקשחה כזו מלווה בין היתר בשינויים אנטומיים ומורפולוגיים, כגון עלייה בצפיפות כסות השערות על פני שטח העלים ובמספרם של צינורות העצה.

הסוג **לוטוס** בעולם כולל כ-100 מינים ובארץ גדלים 14 מינים, 7 מהם חד-שנתיים. מין קרוב הגדל גם הוא בחופי הים וגם הוא בן שיח נמוך הוא **לוטוס קרח** - מין "אדום" נדיר המצוי בסכנת הכחדה הגדל בעיקר בחוף הגליל ומעט גם בחף הכרמל. ב**לוטוס קרח** כסות השערות חסרה.

ספרות:

ויזל י ליטב ואגמי מ 1974 צמחי חוף הים בישראל. הוצאת המדור לאקולוגיה, המחלקה לבוטניקה אוניברסיטת ת"א.

חן ק 1982 לוטוס בתוך: החי והצומח של ארץ-ישראל, בעלי פרחים א, כרך 10. עורכים: ד.הלר ומ. לבנה. החברה להגנת הטבע ומשרד הבטחון.

שמידע א פולק ג ופרגמן-ספיר א 2011 הספר האדום צמחים בסכנת הכחדה בישראל, כרך ב'. רשות הטבע והגנים.

שמידע א 2005 לקסיקון מפה - צמחי ישראל. הוצאת מפה.

Banon et al. 2004 Effects of water stress and night temperature preconditioning on water relations and morphological and anatomical changes of *Lotus creticus* plants. Scientia Horticulturae 101: 333-342.

Morales M Alarcón J Torrecillas A et al. 2000 Growth and Water Relations of *Lotus Creticus* Plants as Affected by Salinity. Biologia Plantarum,

43: 413.

Sánchez-Blanco MJ et al. 1998 Diurnal and seasonal osmotic potential changes in *Lotus creticus* creticus plants grown under saline stress. Plant Science 136: 1-10.

Zohary M 1972 Flora Palaestina, Vol. II. The Israel Academy of Sciences and Humanities, Jerusalem.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: פולק ג 2017 לוטוס מכסיף *Lotus creticus* - פורח בחוף הים (מאי 2017),

פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 4.

<https://www.kalanit.org.il/lotus-creticus>